СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 187. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 13-го серпня 1938. No. 187. Jersey City, N. J., Saturday, August 13, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВАЛЕННЯ КОНСЕРВАТИВНИХ ДЕМОКРАТІВ

БАРНЕСВИЛ (Джорджія). — У своїй промові на атлетичнім майдані Гордона президент Рузвелт закликав виборців повалити при теперішніх виборах Волтера Джорджа, демократичного кандидата на становище сенатора, бо, мовляв, він є назадником, та вибрати на його місце сенатором Лоренса Кемпа.

По промові президента підійшов до нього сенатор Джордж і сказав: „Пане президенте, мені жаль, що ви використали цю нагоду квестіонувати мій демократизм та зачепили мій публичний рекорд, але я хочу вам сказати, що приймаю визов".

Викрики слухачів підчас промови президента були поділені.

Подібну промову виголосив президент у Ґрінвілі, в Савт Каролайні, де він закликав виборців поперти людей, що стоять за засади президента.

ПІВДЕННІ ҐАЗЕТИ ПОЧИНАЮТЬ КАМПАНІЮ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

АТЛАНТА (Джорджія). — Багато південних ґазет, не зважаючи на свої симпатії до Демократичної Партії, виступають гостро проти промов президента Рузвелта про теперішні вибори.

Відомий місцевий часопис „Атланта Конститушен" каже, що президент хоче „напакувати" конґрес своїми потакалами.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК ПРИЛЕТІВ З БЕРЛІНА ДО АМЕРИКИ ЗА 25 ГОДИН.

НЮ ЙОРК. — Коли на летовищі Флойда Бенета осів великий пасажирський літак німецького повітряного підприємства „Люфтганза", Бранденбурґ, то цим закінчено один з найсензаційніших перелетів понад Атлантик. Це був передовсім перелет океану зо сходу на захід, що вважається труднішим і небезпечнішим від перелету того самого океану в східним напрямі. Бранденбурґ це великий пасажирський літак, що може забрати на себе 26 пасажирів. Мав він тепер на собі 4 пільотів. Перелетів віддаль з Берліна до Ню Йорку, що виносить майже 4,000 миль, за несповна 25 годин.

Перелет відбувся в тайні. Коли літак осів на землю, ввесь його припас топлива був майже вичерпаний. Ніхто цього перелету не заповідав.

ПРЕЗИДЕНТІВ СИН РОЗКРИВАЄ СВОЇ ДОХОДИ.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Рузвелт, син президента, написав до тижневика Колієра статтю про своє зарібкування. Признає, що за перші 4 роки президентування свого батька він „продавав асекурацію" та завдяки становищу батька діставався до людей, до яких не був би дістався, якби не становище батька. Та це він уважає нормальним і законним. Каже, що ніколи не заробляв більше як $50,000 на рік.

ВЖЕ РОЗКРИВАЮТЬ ВИБОРЧІ ВИДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Джеймс Дейвис, републиканець з Пенсилвенії, подав сенатському комітетові для розсліду виборчих видатків, що його кампанія за номінацію коштувала його 18,421 долярів.

ВИКОНАНО КАРУ СМЕРТИ.

ОСИНИНҐ (Ню Йорк). — У місцевій стейтовій вязниці, званій Синг-Синг, виконано в четвер присуд смерти проти 28-літнього Филикса Комингза та 26-літнього Джорджа Луиса, засуджених за те, що підчас нападу на один ресторан убили ресторанного послугача. Їх теж обвинувачено за ще одно вбивство підчас нападу, але з огляду на засуд у першому не суджено.

ПІДЧАС ЗЕМЛЕТРУСУ БУЛИ ВИПАДКИ В ЛЮДЯХ.

КІТО (Еквадор). — Підчас нових потрясень землі, що далися відчути по всьому краю в четвер, згинули дві особи.

РАЖЕНИЙ ГРОМОМ УДРУГЕ.

СОМЕРВИЛ (Ню Джерзі). — На голфовім грищі клюбу „Раритен Велі Контрі Клоб" ударив грім у четвер у місцевого похоронника Джана Максвела й убив його на місці.

Максвел мав 62 роки життя. Замітно, що саме 25 літ тому на цьому самому грищі в нього вдарив був грім і покалічив.

І ПРОКУРАТОРІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Прокураторія повіту Квінс віднеслася до виставової корпорації з домаганням визначити їй місце для заведення на виставовій площі канцелярії для філії прокураторії, щоб можна в цей спосіб поборювати злочинство на виставі.

ПРОСЯТЬ ПУБЛИКУ РАХУВАТИ МИГУНЦІ.

Американське Метеорове Товариство просить людей, щоб вони числили в четвер і пятницю падаючі з неба відривки зір. Астрономи хотіли би знати, скільки таких мигунців начислилаб одна особа з одного місця за годину. Так звані метеори констеляції Персея падуть кожного року в цім часі.

БРАЗИЛІЯ ПЛЯНУЄ ПАВІЛЬОН НА СВІТОВУ ВИСТАВУ В НЮ ЙОРКУ.

Бразилійські міністерства праці, промислу й торговлі повідомили Виставову Корпорацію, що бразилійський уряд виставить на виставу в Ню Йорку в 1939 році павільон з тропікальним городом і іншими несподіванками. Уряд визначив на цю ціль $200,000.

ФАЛЬШОВАНІ ЗАКОРДОННІ МІНЕРАЛЬНІ ВОДИ.

У Варшаві арештували обманців Лерха й Семірадзкого, що скуповували масово порожні пляшки по закордонних мінеральних водах, наповняли їх звичайною водою й продавали аптикам.

КИТ ЗАБЛУКАВСЬ У ГРЕЦЬКІЙ ПРИСТАНІ.

У пристані Канеї на Креті зловили велитенського кита, довжини 16 метрів, що заблукався туди з північного Атлянтійського океану. Кит важить усього... 50 тисяч кільограмів.

БОЛЬШЕВИКИ БУДУЮТЬ СВІЙ „КИТАЙСЬКИЙ МУР".

Втечі большевицьких громадян з „раю" до „пекла" в останніх роках так збільшилися, що червона влада в Москві постановила відгородити СССР від усього світу своїм „китайським муром". Тепер саме з прикордонної смуги, широкої 10 км., від Чорного до Білого моря, себто на віддалі 28,000 км., червоні кати виселюють усіх мешканців, а їх нерухомости нищать.

НЕ СОНЦЕ ШКОДИТЬ ОЧАМ, АЛЕ ЗЛІ СКЛА.

Тепер дуже поширюється звичай, чи може мода, носити темні окуляри, що, мовляв, хоронять очі перед соняшним світлом. Є чимало людей, що носять окуляри через те, що в них вони „гарно виглядають"... Та виявляється, що ношення темних окулярів дуже небезпечне, а навіть шкідливе. На це звернув в останніх днях увагу німецький учений, проф. Фрайтаг, що написав осторогу, щоб усі аматори темних окулярів були обережні. На думку лікаря, природне соняшне проміння не шкодить здоровим очам. Хто вживає притемнених окулярів, цей збільшує вразливість очей на світло до того ступня, що вони з бігом часу потребуватимуть щораз темніших окулярів. Темні окуляри необхідні тільки для очей хворих. Їх мусить підібрати лікар відповідно до зору хворого. Сучасні лікарі деколи поручають 5-хвилинне лежання на сонці із закритими очами, бо вважають, що це добре впливає на зір.

КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ,
Хреститель України.
(Різьба Олександра Архипенка для Українського Культурного Городу в Клівленді, Огайо).

ПІДПАЛЮЮТЬ ЗБІЖЖЯ НА ПНІ.

В колхозах СССР селяни, доведені до розпуки постійними реквізиціями збіжжя, підпалюють збіжжя на пні, бо не бачать надії на поправу свого положення. Селяни переконані, що їм відберуть збіжжя, бо большевицький уряд збільшив значно контингенти достав збіжжя. Пожежі збіжжя ширяться на полях колхозів і колхозів у донецькому і простівському районі. Підпали збіжжя прибрали більші розміри, так, що навіть большевицька преса зачинає писати про це. Одночасно ҐПУ переводить масові арештування між селянами і видає масові смертні присуди.

МАСОВІ АРЕШТИ У ЩИРЕЧЧИНІ.

В останніх днях поліція з Щиреччини, змішена поліцією зо Львова, переводить масові ревізії й арештування по селах Щиреччини. Поліція відводить арештованих д оЛьвова. Причина ревізій та арештувань невідома.

КРОПИВА — ЛІК.

Лікарі ствердили, що кропива має дуже багато заліза, тому для недокровних дітей треба приладжувати вивар з молодої кропиви та домішувати до юшки, або якої іншої страви.

НЕВІДРАДНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ НА БУКОВИНІ.

Румунські реформатори, що загнали майже ціле наше зорганізоване життя в безглузду сліпу вулицю самоліквідації, не спинилися й перед заходами знівечити ввесь організований дорібок нашого спортового руху на Буковині. Новий декрет, що має на днях появитися, передбачає, що голову і половину членів виділу кожного товариства іменуватиме з уряду патріотичний національний (румунський) комітет. Очевидно, що ті люди з румунського національного комітету виконають доручення і свою місію гробарів нашого зорганізованого життя у всіх ділянках, у тому числі і спортовій.

Згаданий декрет приходить саме в часі розбудови українського спортового руху на Буковині. Зусиллям приятелів української молоді і спорту зорганізовано цілу мережу спортових товариств по містах, містечках і селах. Серед таких умовин українські спортовці виявляють подивугідну видержливість і не попадають у зневіру, а самі глядачів приймають з незвичайним захопленням появу наших дружин на ріжних грищах буковинських міст та містечок.

ЗАТРУБІЛИ НА "СПОКІЙ"

ТОКІО. — Японські комунікати подають, що на фронті обі армії затрубіли на „спокій", як тільки прийшла до них вістка про заключення перемиря між амбасадором Шіґеміцу і Літвіновом. У деяких місцях вояки стояли до себе дуже близько, 150 до 200 стіп. Вони почали через окопи говорити з собою. Японська преса спокійно приняла заключення цього перемиря і помістила новинку про те не на першому місці. Представник одної великої ґазети зазначив, що про це просили ґазетярів певні круги. Правдоподібно, що небезпека дальшої війни ще не зовсім проминула. Бо обі армії ще далі стоять проти себе, готові до боротьби, а навіть не припинено по обох боках нагромаджувати воєнний матеріял.

ГІСТЬ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ.

УЖГОРОД.—Ужгородська „Нова Свобода" доносить, що звідтам вибирається до Америки на конґрес молоді надкомісар Микола Лацанич, секретар Центральної Української Народньої Ради. Він їде в складі чехословацької делеґації. Микола Лацанич при тій нагоді завитає також між наших земляків за океаном, говорить „Нова Свобода". Від перевороту ніхто ще з українських видніших людей із Закарпаття не заходив між наших земляків.

З ЖИТТЯ БАЧВАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

УЖГОРОД. — В Ужгороді зупинився в дорозі, до Галичини епископ бачванських українців, Д. Нарядій. У його товаристві був теж о. М. Фірак парох і редактор бачванських „Руских Новин" і „Рідного Слова" в Керестурі, Югославія. О. М. Фірак розказав дещо про життя тамошніх українців. Їх усіх є коло 50,000. Вони досить добре зорганізовані, мають свої два часописи: „Руски Новини", друковані місцевим діялектом, і „Рідне Слово", друковане українською мовою. Мають свою друкарню, організацію „Просвіти" й інші установи. Про Рідний Край не забувають; є в них національна гордість. Мають свободу розвою. Деякі з них дуже багаті. Більшість із них поселилась там іще за Марії Тереси, себто близько двісті літ тому.

ДАЛЬШІ АРЕШТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

ЛЬВІВ. — Дня 29 липня ц. р. польська поліція арештувала дир. Р. Ш. Степана Федака з Журавна та Василя Литвина зо Старого Села й вісьмох інших людей та перевезла до слідчих арештів у Стрию. Одночасно поліція арештувала ще в Жираві студента О. Вітрука, у Володимирцях Зенона Левицького і в Мазурівці богослова Василя Ленцика. Арештованих забрала поліція на станицю поліції до Журавна, а Вітрука на станицю поліції до Руди. В усіх поліція перевела основну ревізію, але не знайшла нічого.

ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

СТРИЙ. — По деяких селах Стрийщини поліція вимагає від голов рідних товариств, щоб вони влаштували танці з забавами. В Жулині 12 липня ц. р. влаштовано оперетку „Наталка Полтавка". Перед виставою зявивсь у голови читальні поліцай і зажадав, щоб улаштувати забаву і танці. На заяву, що на це нема дозволу староства, поліцай заявив, що він сам позволяє на танці. Та всетаки танці не відбулись.

БУДОВА КООПЕРАТИВНОГО МЛИНА.

СТРИЙ. — Союз Кооператив у Стрию тому півтора року розпочав акцію будови кооперативного млина, якого брак відчувавсь у Стрийщині дуже пекучо, бо там не було ні одного українського млина. Всі поодинокі кооперативи пішли дуже радо назустріч цій ідеї і деклярували від себе певні грошеві суми. Всіх грошей у короткому часі зібрали поверх 32 тисячі. Закуп свого млина стане небавом дійсністю.

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ВИБУХ ВІЙНИ.

ЛОНДОН. — Хоч суспільність в Англії заховується спокійно, то урядові круги побоюються, що цього року таки вибухне в Европі на широку скалю війна. Почин до неї дасть Німеччина. Вона рішила за всяку ціну прилучити до себе судетських німців. Кажуть, що лорд Рунсимен виїхав до Праги тому, щоби переконати чехів, що все страчене і щоб вони ще заздалегідь дещо рятували, бо інакше все стратять. Німеччина в гарячковий спосіб узброює свої границі так, що робить їх майже непрохідними. Забезпечившись так від Франції, вона робитиме на сході, що схоче.

ПОЛЬЩА ВИСТУПИЛА З ЛІҐИ НАЦІЙ.

ЖЕНЕВА. — Польський уряд повідомив Раду Ліґи Націй, що Польща не думає бути далі членом Ліґи. Цей крок Польщі пояснюють тим, що вона не хоче зобовязуватися до колективної оборони.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У ПАМЯТЬ ВЕЛИКОПАМЯТНОЇ ПОДІЇ

Дня 14-го серпня починає вся та частина України, котрій іще осталося настільки свободи, святкувати цілорічним святом памятку одної події, що сталася 950 літ тому, памятку хрещення України.

Цим святом українці хочуть зазначити своє велике пошанування для цеї події, своє переконання, що вони вважають її за одну з найважніших дат у своїй минувшині.

Хрещення України є передовсім великою подією з релігійного становища. З хрещенням Україна вийшла з поганського многобожжя й перейшла до християнського однобожжя. Зясувати собі вагу такого переходу нині, майже тисячу літ по цій події, коли із зорганізованого поганства в Україні не лишилося нічого, важко, та це певно була подія в людському житті першої ваги, бо це були часи, коли релігійні почування майже виповняли всю духову діяльність людини.

До хрещення Україна мала свою виключно, так би сказати, національну віру. Через хрещення Україна ввійшла в релігійні звязки з іншими народами, що признавали християнство. Вона стала немовби частиною того інтернаціонального світу, що з себе уявляло християнство. Наслідки такого кроку для України мусіли бути далекосяглі. Завдяки християнству в Україну пішло передовсім високо розвинене християнське письменство, що дало новий товчок розвоєві питомої української національної літератури.

Не зважаючи на те, що християнство було інтернаціональним у тім розумінні, що воно обєднувало одною вірою людей ріжних націй, християнство в Україні відіграло важну політичну національну ролю як закріпник української національної держави. Воно причинилося немало до злиття всіх українських земель під начальним керівництвом Києва в одну скупчену сильну державу.

Проф. Михайло Грушевський, найбільший український історик, у своїй монументальній історії України виразно підчеркує цю політичну вагу хрещення України. Він не сумнівається, що князь-ініціятор хрещення був зовсім свідомий цеї ваги хрещення для своєї держави, що він ішов до нього з тим розумінням та що у своїх розрахунках зовсім не завівся. Християнство справді помогло закріпити ту державу, котру він великими зусиллями збудував, чи відбудував.

Через те хрещення України переходить в історію як одна з найбільших подій у минувшині українського народу, а з хрещенням нерозривно з подією звязане імя великого державного мужа й творця, одного з найбільших мужів не лише в історії України, але й в історії всього людства, великого українського князя, св. Володимира Великого.

Василь Пачовський.

ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ У СВІТЛІ ЛЕҐЕНДИ

Те, що зробив великий український князь на Сході Европи, мало ще розяснене. Справа в тому, що всі великі його діла ми знаємо з нашого найстаршого літопису, складеного на основі ріжних переказів, оповідань та пісень яких сто років пізніше. А той літопис оповідає, **не як воно було,** а як, на його погляд, повинно було бути. Він не держиться історичної правди, а пише так, щоб вийшла **наверх вищість грецького** світу над Заходом і сусідами: змальовує спершу Володимира чорними барвами, а після прийняття християнства з Греції вибілює його як янгола. Літописець стояв під непереможним уже тоді впливом Греції-Візантії, і зробив із Володимира такого, як його хотіли мати — греки. Тимто треба вглянути в усі ті літописні оповідання-леґенди й провірити їх, щоби постать велкого орґанізатора найбільшої на свій час европейської держави вийшла **правдивою.**

Літописні оповідання - леґенди про Володимира діляться на: 1) оповідання з часів його поганства, 2) з часів приняття християнства, 3) оповідання про орґанізацію держави і зміну поведінки князя, 4) перекази про боротьбу із степовою ордою.

Щоб зрозуміти поведінку Володимира, треба вглянути в стан української (руської) держави за Святослава Хороброго. Цей княь завзявся (собі не під силу) перемогти грецьку перевагу на балканському півострові й занедбав свою державу. За намовою греків орда печеніґів починає напастувати княжі землі аж до Києва. Поодинокі племена починають відриватися від звязку з Києвом — держава розпадається. По смерті Святослава йде боротьба між старшими його синами: Ярополком і Олегом. Олег гине, Володимир утікає з Новгороду до варягів, Ярополк обсаджує Новгород своїми людьми звязується з місцевим полоцьким князем Роґволодом, сватає його дочку Роґніду, збирає під свою руку всі землі на півночі. Та Володимир перемагає Ярополка і стає єдиним князем Святославової держави: підбиває вятичів, радимичів, білих хорватів, займає Червенські городи, відбирає руські землі від сусідів і дає туди за намісників своїх синів під рукою довірених бояр, побиває ятвягів на заході, болгар над Волгою — одне слово: **будує велику державу,** зєдинює ріжні племена і сполучує їх **династичною** думкою, думкою одного панівного роду.

А тимчасом літописець докладно спиняється над боротьбою Володимира з Ярополком, над його сватанням із донькою полоцького князя Роґволода, Роґнідою, над убивством Роґволода та його синів, змальовує князя суворим-лютим, що пролив багато крови, що завів собі багато жінок, запровадив почитання ідолів із Перуном на чолі, що приносив їм жеребом жертви з християн-варягів, одне слово — не шкодує чорних фарб до малюнку князя Володимира, що був іще тоді поганином.

А тимчасом сам князь додумався, що ще треба звязати всі землі одною вірою й культурою, що поганське безглуздя не може дати сподіваної внутрішньої єдности, що ту єдність може дати християнська віра з орґанізацією духовенства й Церкви як державними чинниками. Тимто він і приняв християнство.

Літописець звязує це приняття з Візантією, оповідає про посольства від ріжних представників ріжних вір, про висланців із Києва до ріжних народів, щоб пізнали на місці їх віру, що висланці захвалюють віру грецьку, описує похід князя на Корсунь, де осліп і прозрів при хрещенні, що потім вернувся до Києва, що корсунськими священиками хрестив киян і ввесь народ та став зовсім **новою людиною.**

Але досліди виказали, що все це казки. Може він і посилав послів, щоб вони переконалися, що для добра й цілости держави слід звалити поганських ідолів та завести віру Христову, як це було в усіх тодішніх европейських державах. Може й думав, що, принявши християнство, зможе дістати за жінку грецьку царівну й таким чином зросте в очах азійських орд, які нападали на східні границі держави, часто з намови греків. Але справу цю влекшила сама Візантія, де вибухло 987 р. повстання проти цісарів. Здається, князь охрестився в городі Василеві (Василькові), а хрестив його варязький єпископ Павло, як це оповідає скандинавська заґа (переказ). Володимир своїм вдатним набігом на Крим приневолив грецьких цісарів прислати царівну, повінчався з нею й перевів хрещення Києва 990 р., зваливши ідолів після довгої підготови й після того, як приняли християнство бояри.

Крім цього бракує в літописах, і в грецьких і в наших, вісти про справу орґанізації Церкви. Володимир перевів орґанізацію української Церкви болгарськими священиками з допомогою болгарських, досить зрозумілих народові богослужбових книг. Болгарська Церква була тоді під впливом Риму, мала осідок в Охриді, була незалежна від Царгороду. Володимир знав грецькі хитрощі, знав, що мета греків — захопити під свою владу і вплив його державу з допомогою християнського грецького духовенства. А він хотів християнство ввести для скріплення незалежної держави й завів його проти волі греків. З цього греки були невдоволені і, не вважачи на подружжя з грецькою царівною, далі підюджували печенігів, щоб вони шарпали державу Володимира зо сходу. Що християнство князь Волдимир перевів без участи греків, на це доказ — оснування Десятинної церкви, де вміщено мощі св. Климента, які прислав папа Іван XV. Князь призначив десятину своїх доходів на церкву, як це був звичай у західній Церкві; таких фундацій грецька Церква не знала. З християнством виявляються наверх передусім суспільні риси: мирність, гостинність, милосердя, опіка над убогими, поміч у часі голоду, де князь показує свою щедрість — тимто нову віру принято без спротивів. То тільки наука дітей болгарською мовою викликала деякий опір.

Літописець подає зміну в поступованні Володимира після хрещення: він став миролюбним, ласкавим і щедрим володарем, батьком усіх убогих і голодних, мало воював, жив у згоді з сусідами, дбав про внутрішній лад, роздумував із дружиною, з духовенством і старійшиною над кращими законами, на дворі давав бенкети, велів приходити до себе немічним та калікам і т. д. У всьому цьому містилася глибока політична думка, новий напрям державного життя, що приводив населення, зложене з ріжних племен, до єдности, бо кожне племя могло до князя висилати свого представника з бажаннями й порадами. А гадку про бенкети треба так розуміти, що між народом почали забуватися війни та криваві діла.

Алеж спокою не було. Над державою від сходу нависла тяжка хмара вічної небезпеки перед ордою, що йшла з Азії й творила там „війну без устанку", як каже літописець. Він оповідає низку народніх переказів, як печеніги підходили під Київ. Один оповідає про двобій між печенізьким борцем і невеликим хлопцем, що поборов печеніга; а далі про Кирила Кожемяку, що переміг змия й визволив царівну. Другий переказ оповідає про те, як печеніги обступили Білгород коло Києва, а міщани показали їх послам, що вони беруть їжу з землі, і цим відігнали печенігів. Третій переказ подає, як Володимир сховався перед печенігами під мостом, а опісля поставив там церкву. Всі ці оповідання складені на основі ріжних джерел: то на основі Біблії, то — грецьких переказів. Але вони показують, що люди не чулися безпечні коло самого Києва. Тимто Володимир сипав вали навколо Києва, поставив твердині над Дніпровими лівобічними доплививами, приводив сюди з півночі людей для сторожі границь. Та це вже тільки оборонна війна проти азійської орди; на зачіпну війну князь уже, як видно з літопису, не спромігся. То тільки ще народня память вивела в билинах низку витязів-богатирів Володимирових, що ведуть завзяту війну з ордою, яка йде на розвал руської держави.

Літописець кінчить оповідання смертю Володимира підчас нападу печенігів, а про проголошення його святим не згадує. Видко, що він, чернець із прихильністю до церковної верховлади греків, йшов за тодішньою загальною думкою, якою керувала грецька Церква. Вона довго не хотіла признати ні княгині Ольги, ні Володимира святими, а то й проти цього протестувала й закидувала Володимирові багаті бенкети, женолюбство та церковний звязок з Болгарією, якого не могла йому дарувати. То щойно у третьому поколінні признала українська Церква Володимира за охрещення Руси святим - рівноапостольським, побіч імени Великого, яке дала йому всесвітня історія.

Літописні оповідання, складені з переказів, змалювали Володимира жорстокою людиною, щоб показти, як Візантія робила із звірів християн, уважаючи себе єдиним джерелом християнства. Але велич Володимира перемогла світлість Візантії, що впала під напором турків, а постать нашого князя-апостола сяє досі вічним сяйвом у культурі східньої Европи. — („Життя і Знання").

БЕРЛІН І ВІДЕНЬ

(1)

З вікон пансіону Юнґман при Кляйстштрассе, де я мешкав у Берліні, мав я приманливий вид на величаву Тавенцінштрассе з костелом Вільгельма у глибині овиду, та на елеґантну площу Віттенберґпляц, по середині якої видвигається будинок стації підземної залізниці з великим білим „У" **(Унтерґрундбан)** на блакитнім тлі орієнтаційної таблиці. І коли я доволі налюбувався роздзвоненою метушнею нестримного руху на Тавенцінштрассе та гармонійною стрійністю високо видвигнених камениць довкола Віттенберґпляцу, тоді мене все наново заманювало оте біле „У" підземельної залізниці, і я кидав свою затишну кімнату в пансіоні, щоб їхати оглядати інші сторони й особливості Берліна. А мав я з цього погляду щастя не лиш тому, що управа нашого УНО тут дала мені змогу побуту в столиці Німеччини на один тиждень, але й тому, що майже ввесь той час була в Берліні гарна погода, яка мені дозволювала не тільки на часті екскурзії в самім місті, але й поза місто, як ось напр. до Потсдаму.

І отак доводилось і мені, як тому, що живе у Відні з невеличкою перервою ще від 1901 р., порівнювати столицю Німеччини з метрополією над Дунаєм та на основі власного досвіду провірювати слушність дечого, що з цього погляду про обидва міста здебільша говориться.

В першу чергу ось осуди відносно їх духовости.

Я, правда, думав спершу, що на те, щоб оту духовість пізнати настільки, щоб можна визначити чітко її окреміщні риси над Дунаєм і над Шпревою, требаб таки трохи довше побути в Берліні та приглядатися до його життя і людей. Але ні, індивідуальність Берліна зарисовується у ваших очах уже з самого початку такими гострими, про себе своєрідними лініями, що ви як чужинець — тобто, наскільки йде про мене, як віденець — починаєте почувати деякі ріжниці між обома містами зараз з вашим першим проходом у місті, і чим далі — з невблаганою послідовністю. Так. З деякого погляду враження Берліна на чужинця це враження розумного, але суворого педаґога, який, як і справжня столиця народу, прозваного народом поетів і фільософів, жадає від вас на кожнім кроці уваги, здисциплінування та послуху. От напр. їдете ви собі вигідними сходами вниз у простори стації підземельної залізниці. І тому, що тих сходів тут багато і в ріжному напрямі, і поїзди надїжджають з ріжних сторін, то ви, як чужинець, що в Берліні вперше, а ще до того віденець, зараз оглядаєтеся за кимось, щоб поінформуватись і про карту їзди і про поїзд і про дорогу. Бо віденець любить у таких випадках питатися що хвилі і в когонебудь, у сторожа, в портієра, в кожноо залізничника, а в потребі і в кожної стрічної людини, і він привик до того, що кожний із запитаних відповідає йому дуже чемно і так докладно, що поблудити опісля він не зможе ніяк. Але в Берліні, бачите, воно інакше. Тут усі доцільні і необхідні питання відносно напр. руху і лучби на шляхах підземельної залізниці, міського трамваю, автобусів, омнібусів чи-там таксівок наче згори передбачені відносною управою. І вияснені вони нею на орієнтаційних таблицях, на білетах і в указуючих написах так основно, що всяке додаткове питання це просто спинювання правильного функціонування великанського апарату даної установи. Іноді воно тут просто так, що ви, читаючи що крок вказівки на орієнтаційних таблицях, таки саме через надмір отих німих поук та вказівок не знаєте вкінці ніяк, кудою вам рушитись, а питатись не хочете в нікого, бо кожен тут занятий своїм ділом і пильнує його. Касієр продає білети, білетер значить їх, жінка при другім віконці видає вам такі і такі то карти, кондуктор веде поїзд і вважає на лад у ваґонах, а людина, що їде, спішиться до свого поїзду, і теж не має часу задержуватись біля вас, слухати вас і давати вам бажані пояснення.

Словом:

Ви мусите думати, вважати й орієнтуватися самостійно, і з цього погляду берлінська вулиця зо своїм велетенським і всестороннім рухом це неабияка виховниця по лінії приладження людини до труднощів і небезпек великоміського руху.

І тому та людина тут здебільша твереза, холодна і мовчазна, ніби водно в думках про те, що велить і чого домагається від неї сувора дійсність.

(Кінець буде).

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбудуться в понеділок, 15. серпня, в годині 7:30 ввечір. в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо мусить відбутись голосування щодо злуки Згоди Братств з У. Н. Союзом. Є також інші важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають заплатити свій довг. — М. Баран, секр.

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

51)

XI.

„Спеціяльний" поїзд з утікачами Польщі, ледви тягнувся до Шепетівки зо сторони Полонного й Бердичева. Та це була лише слава, що поїзд цей був „спеціяльний, утікацький". Їхали ним крім поворотніх родин і старші, демобілізовані червоноармійці знад границі, і галичани, а найбільше мішочників та спекулянтів знад границі. У передостанньому ваґоні, особовому, розмістився летучий відділ Чека по боротьбі з бандитизмом, саботажем і спекуляцією, чи властивіше з українським повстанським рухом, бо власне чекісти спекулювали польськими товарами найбільше.

У той час на Правобережжі ще не було спокійно. Правда, по селах скрізь уже стояли постоєм червоні частини, але по лісах іще перебували численні повстанці, недобитки колишніх відділів і нові. Не маючи змоги нападати на червоні частини, повстанці розбирали залізну дорогу, робили гнізда, або часто й спускали під насип цілу валку. Поїзди курсували раз на два-три дні, і виїзд з будьякого більшого міста коштував багато клопоту і нервів подорожуючого.

Кожний поїзд провадили озброєні відділи Чека і червоноармійців. Зправила вони розміщувались у передостанніх ваґонах, бо там було безпечніше: колиб дорога була розібрана, а навіть потяг з ваґонами звалився, то ваґони при кінці валки у найгіршому разі зійшлиб з рейок. Звичайно перед військовими ешалонами большевики висилали вперед панцирник для оглянення дороги.

На стаціях чекісти вважно перевірювали документи кожного подорожного й слідкували за ними. Час від часу вскакували і в товарові ваґони, намічуючи собі жертви на дальші стояння поїзду. У ваґонах годі було повернутись. У кожному сиділи в перемішку на купах лахміття ріжного полу і віку люди. Повно подорожуючих було на дахах і на зціпленнях ваґонів. Містився кожний, де зміг і зумів. Серед утікачів переважала обдерта біднота: в латаних свитинах, в кожухах, що кишіли вошами, в піджаках і сорочках з кропивяних мішків. Коли вони вибиралися зо своїх тимчасових пристановищ, десь ізза Волги чи Кубані, вощей вони певно не мали. Але кілька-місячна подорож, чекання тижнями відпровадження з кожної вузлової стації на занечищених стаційних долівках, спання впродовж місяців не розбираючись, ну і нудьга та непевність витворили сприятливі умовини для розплодження нужі. І між ними не всі були бідаками, хоч одежею мало ріжнилися. Були й такі втікачі, що потрапляли в революції збити собі несогірший капіталець у дзвінкій валюті, обловлялися дрібком таких же втікачів, обкрадаючи їх, або доносячи владі про їх видумані донощиками злочини супроти революції. Були й такі смиренні „незнайки", що везли у Польщу і по кілька тисяч рублів золотом, захованим у мазниці на дьоготь, хоч коней і возів із собою не мали*)... Ясно, що в чесний спосіб вони грошей тих не набули, а тягання з собою мазниць звертало увагу пограничних влад і гроші опинювалися коли не в чекістів, то у польської влади.

У кожному ваґоні коло дверей, на чистішому повітрі розміщувалися привілейовані: червоноармійці, советські службовці, чи особи так або інакше звязані з владою. Серед останніх переважно особи арійського або монгольського походження, але на командних посадах та цивільними аґентами були виключно семіти.

Серед червоноармійців в одному з ваґонів ешалону втікачів кидався відразу у вічі один, малповатого відражуючого вигляду з большевицьким ордером червоного прапору на грудях. Цей малпюк, як видно, був командантом ваґону, бо давав розпорядки, приймав чи відганяв, як йому подобалося, нових подорожних, часто забігав до ваґону Чека і довго там пересиджував. Звертав на себе загальну увагу і другий червоноармієць — дуже молодий, з блідим схорованим обличчям, з артилерійськими відзнаками на кашкеті і старенькій шинелі старшинського крою. Він усів у Козятині; протиснувся в кут ваґону між утікачів і як можна найменше давав про себе чути. Коло нього сиділа на клуночку селянка, — молода чорнява дівчина з незвичайно блискучими очима.

*) Автентичний випадок. Авторові відомі кілька подібних.

Розсіяний поет.

Одного українського поета запросили на вечерю, де подавали печену гуску. Саме поставлено її перед гостем. Поет сидить коло господині й каже:

— Чи я мушу саме так близько гуски сидіти?

А що зараз спостеріг, що висказався необережно, поправився:

— Я очевидно, моя пані, мав на думці ту печену гуску...

З ДНЯ

ДЖЕРЕЛА НАДХНЕННЯ.

Отсе прочитав я статтю про життя відомого американського журналіста О. МекЕнтаєра, який помер недавно, і лекше стало. Не тому, що він помер. Борони, Боже. Але тому, що він у своїй молодості не зраджував дуже великих здібностей і прикмет, а всетаки вибився на одного з найкращих американських журналістів. Беручи під увагу факт, що він заробляв коло три тисячі долярів тижнево, можна собі уявити його життєвий успіх. А ми знаємо, що в Америці задурно людям не платять грошей. Навіть коли кулачникові платять сто, двіста, чи триста тисяч долярів за кілька-мінутову боротьбу, то й це не є „задурно". Хтож думає, що „задурно", то хай піде і сам побореться, скажім, з Джовом Луїсом, а побачить, чи цього роду зарібок дуже легкий. Коли Шмелінґ опинився в шпиталі, то звичайний смертельник опинивсяб напевно на цвинтарі.

Та вертаймось до МекЕнтаєра.

ХАРАКТЕРИСТИКА МЕКЕНТАЄРА.

Чарлз Дріскол характеризує МекЕнтаєра так: він був боязливий, як заяць; був сентиментальний; ніколи не зраджував своїх приятелів; боявся людей з університетською освітою; любив уживати „дивних слів", але ніколи не завдавав собі труду вивчити їх правдиве значіння; любив свою жінку; був консервативних поглядів; волів жити спогадами, ніж теперішністю; дбав менше про факти, ніж про ілюзії; не любив робити постанови; зо своєї молодости запамятував тільки приємні речі; майже хоробливо старався осягнути забезпечення; журився своєю поведінкою.

Коли МекЕнтаєр зачинав свою карієру, то не мав до того належної освіти, а також належних прикмет характеру. Це був заляканий сільський хлопчина. В школі мало вчився і не звертав на себе найменшої уваги; крім того був хоровитий; був лінивий. Коли трохи підріс, то мав велику склонність до пива, а крім того страшенно не любив рано вставати.

ПРОТЕ ВІН ЦЕ ВСЕ ПОБОРОВ.

Та, не звертаючи уваги на ті всі хиби, МекЕнтаєр поборов усі перешкоди, внутрішні і зверхні, що ставали на його шляху до успіху, і таки в своїй професії осягнув найвищий щабель. Його рубрику читали міліони людей. Деякі умірковані знавці обчислюють, що його статті читали 4 міліони людей. А інші нараховують до сотки міліонів. Та останнє число це мабуть велике перебільшення. Для часописів, у яких поміщував свої речі, він приєднував сотки тисяч передплатників. Зрозуміло, що з черги часописи належно винагороджували його роботу.

В ЧОМУ НАДХНЕННЯ?

Деякі люди дістають надхнення від того, коли бачать щось гарне. А інші дістають надхнення, коли побачать щось погане. Дехто, вчувши якогось гарного співака, „музику", чи бесідника, набирає і собі охоти заспівати, стати малярем, чи бесідником. Інші навпаки: почувши, як хтось препогано співає, чи виголошує глупу промову, хотілиб самі вискочити на сцену і краще це виконати. А коли чують добре виконання співу чи промови, то дрімають. Їх душа заколисана чужим гарним виконанням і вони не відчувають потреби вкладати щонебудь у життя від себе. В гарних речах вони відчувають підсвідомо свою непричетність, свою непотрібність. „Все гарно йде, тебе тут непотрібно", нашіптує їм у підсвідомості якийсь голос.

Щойно коли вони побачать, що щось зле сталося, що все йде в шкереберть, що потрібно когось, щоб рятував положення, в яких пробуджуються приспані здібності і вони з пасивних, блідих, невинних людей робляться активними, динамічними, здібними. Бо вони відчули нагло свою потребу для суспільности, для життя.

ВИБИРАЙТЕ.

І з життєпису МекЕнтаєра кожний може витягнути для себе надхнення, що може послужити йому за товчок до його життєвої карієри. Ті люди, що захоплюються успіхами інших людей й собі хотілиб осягнути подібні успіхи, хай візьмуть під увагу те, що здобув у житті МекЕнтаєр. Себто, хай візьмуть під увагу його три тисячі долярів тижнево, його міліони читачів, а вкупі з тим його суспільну пошану, почесті.

Інші, що не вірять у свої сили, що дотеперішньою своєю працею не звернули ніякого признання ні уваги інших, хай візьмуть собі під увагу ранню молодість МекЕнтаєра і його вдачу. Як сказано, це була бліда і невидна вдача, а проте осягнула вершки життєвої карієри. У кожному звичайному, невидному чоловіці можуть скриватися подібні здібності. Йде проте, щоб їх розбудити.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПЛЕКАЙМО ЕСТЕТИКУ.

Серед нашої суспільности можна нераз запримітити великий заник естетики. Брак почуття краси, ніжности, тонкости запримічується в нашім родиннім і організаційнім житті. Візьмім як приклад якусь нашу пересічну родину. Побачимо, що в ній замісць гарних і естетичних річей, таких як чемність і краса у висловах та поведінці, чистота в любові, взаємна пошана, панує безгармонійність та речі, відмінні від тих, що вичислені вище.

А в організаціях побачимо часто брак пошани одного члена до іншого; брак чемности у взаємнім відношенні. Часто можна почути завваги: „Ти, Іване, сідай, бо я сидів, як ти говорив". Або: „Ви краще зробилиб, якби мовчали, бо і так плетете дурниці".

Правда, увагу нераз треба звернути якомусь чоловікові, коли той говорить щось не до речі та забирає дорогий час. Але ту увагу можна і треба зробити чемно, без образи, щоб надурно не зражувати чоловіка. А потім це потягає засобою погані наслідки.

Треба конче контролювати себе. Грубі і провокуючі думки можуть зродитися в кожній людині. Але завданням людини є контролювати ті думки і здержувати себе від того, щоб висказувати їх наголос. Коли чоловік зробить таку постанову, буде здержувати себе від поганих, неестетичних виразів, і ту постанову впродовж якогось часу дотримає, то потім він переломить свою погану вдачу, а чемність у поведінці і розмові стане його сталою вдачею. Після цього він матиме велику особисту приємність, що поводиться і говорить пристойно, а також зєднає собі тим чимало справжніх приятелів.

Тому всі люди повинні докладати всіх зусиль, щоб поводитись якнайпристойніше, уникати грубих, вульґарних висловів і звертатись до інших з приємним виразом, гарною і чесною поведінкою та з доброю думкою.

Набувши ці гарні прикмети, дана людина через те стане вповні культурною особою, а також дуже часто відзикає в своїм родиннім житті згідливість і щастя.

А. Г. Біловус,
Дітройт, Міш.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. Місячні збори Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в суботу, 13. серпня, в год. 7:30 ввечір, в Укр. Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул. Є важні справи до полагодження, як також проситься довгуючих членів прийти на збори і вирівняти свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також проситься родичів, котрі мають дітей, а ще не вписали їх до Товариства і до У. Н. Союзу, то нехай приведуть їх на збори і впишуть до Товариства і У. Н. С., а ми радо приймемо. — М. Шаран, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Товариства ім. Дмитра Вітовського, від. 14., відбудуться в третій понеділок по першім, отже дня 15. серпня, в новім Січовім домі, на корн. So. 12th St. і 18th Ave. Збори зачнуться точно в 8. годині. Кожний член має прибути на збори. Маємо до полагодження важні справи. — М. Питрашик.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 4., відбудуться у вівторок, 16. серпня, в годині 7. вечором, під числом 264 Варрен ул. Проситься прийти на означений час, бо другий мітинґ зачинається в 9. год., то не маємо багато часу. Проситься довгуючих членів вирівняти свій довг. — Микола Пупчик, предс.; Василь Черепака, кас.; Василь Глива, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться у вівторок, 16. серпня, в годині 7:30 ввечір, в гали, де звичайно. Приявність усіх членів конечна, бо є дуже важн справи до полагодження. Довгуючі мають вирівняти свої залеглости найдалі до 20. серпня, бо інакше будуть суспендовані. Проситься приняти це до відома, щоби потім не нарікали на уряд, бо братська каса зістала вичерпана. Котрі члени не будуть приявними на зборах, то з ними поступиться згідно з ухвалою. — А. Іванів, секр.

ПЯТЬ СТОЛІТЬ МИЛОСЕРДЯ

Туристам швайцарских Альп, які проходять верхами та плаями тих гарних гір, добре відомий є просмик св. Бернарда.

Без сумніву — рідкє в світі — милосердя являється у всій повні.

Ось коли турист, вдивляючись у блискучий вдалі монастир св. Бернарда, дреться ще узбіччями плаю Маренґо, бачить, що напроти нього зїжджають згори дві малі чорні точки й ростуть на очах із кожною секундою. Перед зчудованим туристом за хвилину зявляються два черці. Вони зупиняються справно у зїзді та врадувано й ввічливо витають туриста.

Зараз дають йому гарячої кави з термосу, забирають його наплечник і інші клунки, а коли зчудований такою чемністю турист протестує, відповідають із усміхом:

— Це наш обовязок, настановлений правильником.

Турист дістає всяку потрібну поміч, захист у монастирі на узбіччі гори, вказівки для дальшої подорожі та харчі. А все даром, дуже ввічливо. І черці на всі запити, чому це так, відповідають коротко:

— Так наказує правильник.

Це справжнє милосердя.

Монастир св. Бернарда це скромний будинок, що гордо знімається на узбіччі гори тієїж назви. Хоч завдяки цивілізації монастирські келії та кімнати освітлені електрикою, хоч монастир получений зо світом телефоном, годі забути, що вже цілі століття він стоїть на своїй стійці та рятує заблуканих або втомлених мандрівників, дає їм захист.

Саме минуло пятьсот літ самаританської праці монастиря.

В 1437 році папа затвердив приписи „Святішої конґреґації (релігійного братства з Мон Жу", а підкреслив 12 точку тих приписів:

„Хочемо опікуватися бідними, паломниками та цими всіми, що переходять тими горами, щоб їм не забракло ні поживи, ні одягу, ні інших необхідних речей. Будемо нести поміч і поза монастирем. По св. Мартині що року, до травня включно, що дня сходити будуть узбічами гір чотири сторожі: два з одного, а два з другого боку, аж до малих захистів, побудованих у віддалі одної милі, коли не треба буде зійти нижче, щоб помогти мандрівникові. Ті чотири сторожі обовязані помогти кожному й негайно".

Цей припис започаткував велику, що століття вже триває, працю черців із монастиря св. Бернарда; цей припис додає їм сил для гідної подиву посвяти та праці, завдяки яким урятувалося неодно людське життя.

Просмик св. Бернарда високий 2,472 м. Вже за старо римських часів переходили ним часто. Вже з початком IX. століття був захист у Бурґ Ст. Пер, останнім містечку на скельних швайцарських високорівнях. У 959 році захист цей перенесли на узбіччя гори, та вічні опришківські напади на тім паломницькім шляху до Риму полишили небаром із захисту лише руїни.

В XI. столітті св Бернард із Ментони відбудував захист. Обслуговують цей захист від XII. століття черці св. Бернарда. Зпочатку обовязував їх правильник св. Августина, який наказував:

„Просимо вас і заклинаємо, будьте добрі, майте милосердя над тими, які терплять, помагайте калікам. А в тім часі, коли багато подорожніх є в біді, хай ваша гостинність буде щедра, щоб ваші вчинки були обильні".

Від 1437 року черці мають власний правильник, працюють згідно з ним і відтоді їх праця милосерної помочи бідним і потребуючим є правильна та безупинна.

З давніх часів, коли поміч і рятунок на шляху св. Бернарда не були ще як слід зорґанізовані, збереглися до нині у монастирських літписах описи траґічних паломництв. М. і. є там описана історія численного паломництва, що верталося з Риму в 1129 році, яке в селі на південному узбіччі гори св. Бернарда мусіло ждати, аж сніговія ущухне і можна буде перейти білим верхом. Кілька сміливців на власну руку пустилися в гори і згинули.

Тоді мешканці села сказали, що підведуть паломників горами. Як подає літопис — були вони незле виряжені у гірське приладдя, а всеж нещастя їх не минуло. На них звалилася лявіна та поховала багатьох.

Довгі часи несла гора св. Бернарда смерть.

Тих перших світських провідників уже старі літописи звали „мароніер" і ця назва, вжита потім у правильнику монастиря св. Бернарда, осталася до нині як синонім кремезних верховинців, що своєю силою і досвідом помагають мандрівникам, які серед снігів збилися з дороги.

А сьогодні? Серед білих снігів стоїть великий будинок монастиря св. Бернарда. Два верхи: Мертва Гора від півдня і Канлє з півночі охоронюють захист від вітрів і бурі. Вдолі —по італійському боці— вилискується озеро, що відмерзає ледви на кілька днів до року. Підчас погоди, що рідко тут буває, можна добачити в далечі чорніючу статую св. Бернарда з Ментони. Це постійна мета прогульок бернардинських черців, що мчаться узбіччями на лещетах.

У монастирі живе тепер двацять черців, а чотири жінки доглядають господарства.

Та годі забути про псів. Ті здавна славні бернарди, відважні та повні посвяти, чого їм може позавидувати неодин чоловік.

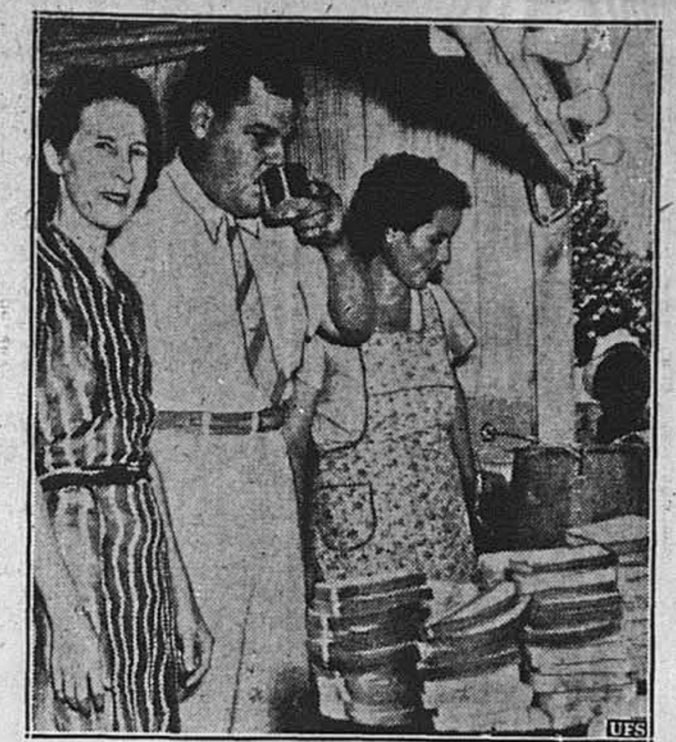
На жаль, стільки вікову славу тих псів заплямила кров... А саме попередньої зими розшалілі бернарди розшарпали малу дівчинку Марію Бремон. Та на виправдання собак треба пригадати, що від кількох літ вони стали вже зайві. Нікого вже не рятують, їх роля скінчилася. Причинилося до того це, що туристи загалом уживають лещет, що проведено телефон до монастиря і ріжні інші здобутки цивілізації. Ті пси стали сьогодні наче декорацією, памятником гарної минувшини, памяткою приязни людини із собакою.

Бернарди живуть тепер під ключем, у безділлі, а це їх деморалізує. Випущені на волю — вони дикі, наче скажені. Змінилися, та годі їм забути цю вдяку, що належиться їм від людей за століття витревалої і геройської праці.

Тяжко забути про смерть у снігах найславнішого з псів „Барі". Він відгребав і вирятував кільканацять людей — і згинув із руки вирятуваного вояка. Відгребаний вояк, напів замерзлий — перелякався, коли побачив величезного пса біля себе і пробив його баґнетом, бо думав, що пес хоче роздерти його. „Барі" втратив життя, та скільки людям урятував життя?

Тепер не чути вже про жертви на цій альпейській дорозі. Новітній верховинський лаштунок забезпечує значно перед нещасливими пригодами, а черці й „мароніери" з гори св. Бернарда зовсім добре пильнують поручену їх опіці околицю. Та ще не так давно, бо в XIX. столітті три духовники і чотири „мароніери" згинули на верховинській стійці, як рятували пропалих у снігах.

Сучасна людина поневолює природу із щораз меншою небезпекою для свого життя. Світ змінює свій вигляд, поступ цивілізації запевнює щораз більшу безпеку людям, вершки та шпилі сніжних недоступних гір люди вже здобули. Людина перемогла і може бути горда. Та пять століть праці бернардинських собак і черців серед снігів це найгірша сторінка історії людства.

ҐУБЕРНАТОР ПОМАГАЄ СТРАЙКАРАМ.
Ричард Ліч, ґубернатор стейту Луїзіяна, поїхав до Гамонду на розмову зо страйкуючими робітниками в фабриці скринок. Дізнавшися, що їм платять по 15 центів на годину, він назвав заплату голодовою заплатою і рішився їм помогти. На світлині ґубернатор кушає каву, яку роздають даром страйкарам.

ОТРУТА ЗАМІСЦЬ ЛІКУ.

У Ліежі трапилася недавно подія, яка малощо не закінчилася траґічно — смертю малої дитини. Ціла подія скоїлася внаслідок помилки аптикаря.

Одного дня вечором аптикар продав якійсь незнайомій жінці, що прийшла припадково до аптики, склянку з ліком, до якої через помилку замісць ліку влив кілька капель смертельної отрути.

Коли аптикар замкнув пізніше аптику, запримітив на столі флякон з отрутою і зрозумів свою помилку. Він не стратив рівноваги духа, лиш кинувся негайно на поліцію і повідомив про ціле нещастя.

— Кому ви продали лік?

— Не знаю. Та жінка перший раз зайшла до моєї аптики.

Завдяки автобусові, до якого всіла була незнайома жінка, вдалося устійнити приблизно в якій околиці вона живе. Від півночі до 4 години ранку поліцаї ходили від дому до дому й будили мешканців та завдавали наляканим, розіспаним людям один і той сам запит:

— Чи ви не купили вчора вечором ліку в аптиці при такій і такій то вулиці? Через помилку до ліку влив аптикар сильну отруту...

В 4-тій годині рано незнайому жінку знайшли. Кажуть, що її повідомили саме в цій хвилині, коли вона ладилася давати лік своїй недужій дитині. Закінчення дуже нагадує розвязку ріжних кінових драм, але воно так справді буває, що само життя творить найкращі фільмові сценарії.

9 серпня — Д. К.

Свобода.

Студент до фіякра: — Пане, чи ви свобідні?

— Так, добродію!

Ну, то можете собі ґратулювати: хай жиє свобода!

ПІВЛЕВ, ПІВТИГР.

До звіринця в Центральнім Парку в Ню Йорку привезено недавно цього дивного звіря. Подарував його один чоловік, що не хотів свого імення публікувати. Рідкий звір має коло 4 роки життя й вродила його африканська львиця. Батьком його був сибірський тигр. Назвали його „тайґлоном", себто півльвом, півтигром. Він має тіло льва, але голову тигра. Зимою, коли його футро гусне, на ньому видно виразно паски, які мають тигри.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

С. Дросте-Гільсгоф.

ЛЕГКОВІРНІСТЬ

У державному французькому театрі ґалева вистава із славним Тальмою, що грав ролю Сеїда у Вольтеровому „Магометі". Всі ряди, всі партерові місця, всі льожі у цій святині мистецтва були заняті. Навіть королева Жозефіна вихилялася з ґрацією зо своєї льожі і приймала гордо компліменти своїх двірських звеличників. Довкола салі ордери та золототкані однострої високих уряників і самоцвіти жіноцтва.

Пані Рустан — жінка багатого паризького банкира — хоч цісар Наполеон мало цінив купців, називаючи їх „бичем народів" — усеж уміла дістатися там, де хотіла, і з великим вдоволенням стверджувала раз-у-раз, що багато очей з подивом зупинялися на її льожі. Вона була, правда, настільки чесна, що признавала, що ці погляди йшли не до її особи. Загальну увагу звертали її нараменники, ткані самоцвітами. Вона взяла їх на це до театру.

Нараменники, які банкир Рустан купив своїй жінці на іменини трохи для її приємности, трохи для реклями, щоб побільшити свій кредит, не були такі мистецькі, як дорогоцінні з огляду на скількість золота та смараґдів. Дві широкі стяжки самоцвітів, вязані у грецькому стилі, блищали за кожним разом новими блисками, коли пані Рустан ними рухала.

Нараз відчинилися двері льожі. Офіцир з цісарської ґвардії з численними ордерами вклонився пані Рустан з усмішкою і заявив, що цісарева Жозефина звернула увагу на чудові нараменники мадам Рустан і висловила бажання, щоб оглянути їх ближче, бо хотілаб замовити такі самі для себе. Пані Рустан аж розпливалася від радощів. Її нараменники звернули увагу цісаревої! Зворушена відчепила один нараменник і передала його офіцирові, що взяв його з глибоким поклоном.

Ясно, що пані Рустан дивилася тепер пильно на цісарську льожу. Вона хотіла бачити, як цісарева буде придивлятись до її нараменників. Але була розчарована, що цісарева ввесь час розмовляла; видно, вона відложила собі цю приємність на пізніше, після вистави.

По театрі банкир Рустан приїхав по свою жінку каритою, роб її відвезти до хати. У кариті він оповідав їй весело таке:

— Уяви собі, які вже тепер трапляються ошуканці! Мій приятель Жіро саме оповів мені, що якийсь ошуканець переодягнувся в однострій ґвардійського офіцира і обійшов ріжні льожі, де прохав дам, щоб дозволили цісаревій Жозефині оглянути їх дорогоцінності, на які вона звернула спеціяльно увагу. Самособою, що в цісарській льожі нічого про це не знали...

Пані Рустан аж упала на подушку карити: „Мій нараменник!"

— Що сталося?!

Вона оповіла з плачем чоловікові, що ошуканець узяв нараменник також від неї.

Рустан був дуже лютий:

— Нечуване! Нараменник, що коштував мене такі гроші! Алеж ти дурна! Як можна дати себе взяти на таку дурну штуку! Мені щось таке ніколи не трапиться!

Банкир повідомив уранці поліцію про крадіж. На поліції знали вже про інші такі ошуканства невідомого хитруна, якого не могли віднайти.

За обідом сидів Рустан із своєю жінкою у дуже поганому настрою. Рустанова мала червоні заплакані очі, а Рустан дозволяв собі на дальші злобні завваги про жіночу легковірність та наївність.

На це ввійшов льокаль і повідомив, що високий поліційний урядовець хоче розмовитися з паном Рустаном у негайній справі. Урядовець увійшов до кімнати з двома поліцаями, що зупинилися при входових дверях. Урядовець повідомив банкира:

— Ошуканця, якого ви шукаєте, арештували годину тому і при ньому знайшли ріжні дорогоцінності. Ми хотілиб прирівняти нараменник пані Рустан із знайденими дорогоцінностями, щоби переконатися, чи він від тої самої пари...

— Слава Богу, що ми його зловили! — врадувався Рустан. — Нінето, принеси свій нараменник.

Рустанова завагалася:

— Чи я справді маю?...

— Самособою! Коли поліція цього домагається!

Поліційний урядовець вложив нараменник до кишені з з портфелем, заявляючи, що пан Рустан мусить особисто зголоситися по нараменник у президії поліції.

Годину пізніше приїхав Рустан на поліцію, щоби поладнати справу. На жаль, там заявили йому, що ошуканця досі не знайшли і що нікого з поліції не висилали до Рустана за другим нараменником.

Рустан вернувся додому з похиленою головою. Він думав увесь час над тим, якими словами прийме його тепер жінка...

Перекл. в. г.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ПІТСФІЛД, МАСС.

З забави на інвалідів.

Дня 19. липня ц. р. Семко й Анна Турчин святкували 25-літню річницю свого подружого життя. З тої нагоди їх кревні і знайомі справили їм несподіванку, наймили салю і справили красну вечерю. Купили їм притім на дарунок гарний самовар. По гарній забаві на заклик Павла Бойка присутні гості зложили жертви на інвалідів у старім краю. У той спосіб вони доказали, що не лиш уміють бавитись, але памятають про свій край. Жертвували: В. Турчин $2; по $1: А. Турчин, М. Сеник, П. Бойко, Ю. Спасик, П. Спасик, І. Савюк, І. Тимчук, Н. Степанюк, Д. Сеник, Й. Зібук, К. Букса, М. Мицишин, К. Копичак, М. Дисенчук, М. Клімашевський; по 50 ц.: Д. Крук, С. Сухинський, С. Спасик. Разом $18.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Гість.

РОМ, Н. Й.

З хрестин на визвольну боротьбу.

Дня 31. липня ц. р. громадяни Фицики справляли хрещення і 10-літні уродини свого сина Михайла. Забава відбувалася в У. Н. Домі. Гості гарно забавлялись і притім не забули про потреби Рідного Краю. В цій справі забрав голос О. Ґадз і розказав коротко про ті переслідування, які вороги примінюють до українського населення. Та це не застрашує наших людей і вони далі борються за волю України. Після того він попросив присутніх зложити жертву на визвольну боротьбу. Збіркою заняляся хресна мати, Анастасія Голіят. Жертвували по $1: З. Фицик, Л. Голіят, О. Ґадз; по 50 ц.: Г. Цесля, Т. Гречкосій; по 25 ц.: Й. Якубишин, Присяфна, Щербан, Тимчишин, О. Яворський, С. Яворський, М. Фалінський, І. Хома, І. Гончар, В. Бучковський; дрібними 10 ц. Разом зібрано $6.60, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

О. Т.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

(67)

Зловіть його, бо коли ні, то я вас убю!" — кричав знизу Голм. „Заохочені" ось так, дикуни завернулися, щоб виконати його волю. Зпочатку поволі, а далі чимраз скоріше дикуни почали спинатися вгору. А Док тимчасом не дармував. Він наче машина схилявся що хвилини, підносив камені і кидав ними в дикунів. Кілька каменів зранили дикунів, та не смертельно.

Вони тільки розярили їх. Тепер Док сам вагався, що робити: чи краще взятися за стріли, чи далі воювати камінями. Він бачив виразно, що всіх їх не поконає. Пять дикунів таки далі вдряпувалися нагору, хоч деякі з них були покрівавлені. Та ось одного з них Док поцілив великим каменем у голову. Дикун покотився вниз. Осталося ще чотири.

Тарзан у той час бушував по нетрах. Він шукав найменших слідів, по яких міг би пуститися в погоню за хлопцями. Та тих слідів не було. Не знаючи, що краще робити, він наосліп почав гнатися в глиб нетрів. А робив він це також тому, що боявся погоні чорних. Їх бубни почали чимраз виразніше гудіти. Хапаючися за довгі віті дерев, він мов вихор гнався по нетрах.

Запустившись у глибокі нетри, він пристанув. Звуки бубнів зовсім затихли. Йому самому небезпека не грозила, та що з хлопцями? Йому прийшло на думку закликати свого освоєного льва. Набираючи повітря в свої груди, він з цілої сили закричав. Та відповіди ні звідки не було. Знов і знов видавав могутній оклик зо своїх грудей, але без відповіди.